

V případě zcela obdobném případě zmíněných čtyř poslanců může přistě vol. soud uvážit dále onu quaestio facti, zda dotyčný držitel mandátu nepodepisoval abdikační revers spoléhaje již vzhledem k § 22 úst. list. na jeho neplatnost čili zda jej nepodepisoval jsa si vědom toho, že v případě rozporu svého mínění s míněním většiny strany poruší buď dané slovo nebo § 22 úst. listiny. —n—

Britská říše. (Z přednášek Dra A. P. Newtona, profesora londýnské university.) Britská říše je skupina útvarů velmi odlišných co do rasy, povahy i politického vývoje. Skládá se z britských ostrovů (Anglie, Skotsko, Wales), dominií, kolonií a protektorátů. Britská říše, s níž bude moci konkurovati jen Japonsko, má svůj vznik v kolonizaci a dobrovolných ústupech. Nebylo zde fyzické moci, centralismu ani militarismu. Pojítky rozsáhlé britské říše jsou vrchní správní úřady, král a loďstvo; říši tuto možno nyní nazvati svazem národů ve Svazu Národů.

S a m o s p r á v n á d o m i n i a (Kanada, Austrálie, Jihoafrická Unie, Nový Zeeland a Nový Foundland, Irský svobodný stát a Rhodesia) jsou dvojího původu: buď utvořena z federací (první tři dominia), nebo nabyla statu dominií použitím královské prerogativy. Kanada je první dominium vzniklé z federace čtyř provincií ve smyslu zákona The Imperial Act 30—31 Victoria C 3 r. 1867. Nový Jižní Wales založen r. 1788 jako trestanecká osada; Západní Austrálie poprvé navštívena Angličany r. 1688, formálně převzata do svazku říše 1829, Tasmanie 1803, Jižní Austrálie a Victoria 1836, Queensland 1859. Společnou jest federální rada premiérů; federace postupuje uspišena celními nesnážemi mezi státy, až r. 1900 vzniká ze šesti států pospolitá obec (The Commonwealth of Australia) zákonem The Imperial Act 63—64 Victoria C 12. — Jihoafrická Unie: Mys Dobré Naděje, původně majetek holandské společnosti východoindické, r. 1795 obsazen Brity, r. 1803 vrácen republice batavské, r. 1806 znovu obsazen Brity a r. 1814 navždy postoupen britské koruně. Význam Jižní Afriky stoupá objevením diamantů a zlata, železniční spojení se rozšiřuje. R. 1848 anektuje Britsko oranžský svobodný stát, avšak ne na dlouho; vrací jej Holanďanům a zabírá Transvaal. Než i tento vrací se Holanďanům s výminkou britské suverenity. Po skončení boerské války (1899—1902) anektovány oba holandské státy. R. 1906—1907 Transvalu i Oranje-River Colony udělena autonomie. Unie čtyř států uzákoněna Imperial Act-em G. Edward VII. C 9; nezanikla možnost připojení Rhodesie jako pátého členu k Unii.

I n d i e je jediná část říše, již možno srovnati se starověkými říšemi; dvě třetiny jsou podrobeny britské správě, jedna třetina, povětšinou domorodé státy, jest pod britskou ochranou. Podle nynějšího politického rozdělení rozpadá se Indie na devět hlavních provincií (Madras, Bengal, Bihar-Orisne, Agra-Oudh, Bombay, Assam, Punjab, Střední provincie a Burma) a 6 menších provincií (Severozápadní pohraniční provincie, britský Baluchistan, Ajmet-Merwara, Coorg, Ardanam, ostrovy Nikobarské a Delhi). Domorodých států je asi 700. Malý stát Bhopal, jediný z indických států, je ovládán ženskou rukou. Na britském teritoriu sídlí asi 247 milionů obyvatelů; domorodé státy mají 72 mil. obyv., sídlí tudíž v celé Indii 319,000,000 lidí. Poměr Anglie k Indii jest přátelský: indiští zástupci přibráni na říšskou konferenci r. 1917, do válečného kabinetu, ba zasedají i na mírových konferencích. Anglie hodlá v budoucnu podporovati, ovšem nikoli náhle, samosprávu; konečným cílem je politické osvobození.

K o l o n i i postupně ubývá, protektorátů naopak přibývá. Kolonie mají zastupitelské instituce, nikoli však odpovědnou vládu. Protektorát se zakládá na tom, že ochranná mocnost odvozuje své postavení ze smlouvy uzavřené s chráněným svazem, jenž má zřízení primitivního rázu, Protektoráty jsou považovány za cizí půdu a jsou spravovány ministerstvem pro Osady. Zřízení protektorátů existuje asi od 40 let, avšak je opřeno o bohaté zkušenosti. Africké protektoráty jsou velmi

rozsáhlé; jsou obydleny černochoy. Asijské protektoráty menší rozsah nahrazují bohatou produkcí cínu a gumy. Primitivní rasy africké a asijské spokojeně žijí pod britským panstvím, jež si je nedovoluje utiskovati. Je to zcela pochopitelné, uvážíme-li, že kromě 2—3 úředníků a několika misionářů není v celém protektorátě jediného bělocha. Proto se v Anglii věnuje velká péče výchově koloniálního správního úřednictva.

M. Jirásek.

Právo autorské ve Spojených Státech (The Law of Copyrights in the U. S.) byl název poslední přednášky Dra Alberta Putneyho, děkana práv. a diplom. fakulty ve Washingtoně. Porovnav ústavu Č. S. R. a U. S. A. v první přednášce, obíral se v následujících přednáškách ústavními dějinami a ústavním právem Spojených Států a mezinárodním právem s hlediska amerického; v poslední své přednášce, dne 17. května, přikročil k velmi zajímavému temat: k autorskému právu ve Spoj. Státech. Zásadním rozdílem mezi evropským a americkým právem je důraz, kladený na formality, jichž splnění kongres stanovil za podmínky k dosažení autorské ochrany. Výhrada (notice), uložení exemplářů (copies) a zápis (registration) jsou jmenovanými podmínkami. První z nich jest *conditio sine qua non*; druhé dvě formality, uložení a zaznamenání opisu v Copyright Office, nejsou podmínkami pro nabytí práva, musí býti však splněny, aby se umožnila faktická ochrana aut. práva (stihání pro porušení aut. pr.). Ve většině evropských států nehledí se tak přísně na formální stránku; kopiář a registrace sledují jen veřejný zájem: opatření státních knihoven a přehled knižní a vůbec tiskové produkce. Samo právo však nezávisí na těchto formalitách. Podle Bernské konvence (1886), obnovené v Berlíně (1908) rozšiřuje se autorská ochrana propůjčená státem na původní díla automaticky, bez jakýchkoli formalit, na všechny státy, jež přísluší k Unii. Významným a pro evropské autory důležitým jest *data* publikace díla; jest buď počátkem ochrany nebo dobou ztráty aut. práva, uveřejní-li totiž cizozemský autor své dílo, nespĺniv dříve podmínek pro získání ochrany. Po publikaci jest pozdě domáhati se ochrany. Dramatické a hudební skladby, jež nejsou reprodukovány k prodeji, získávají ochrany pouhým uložení kopií v Copyright Office; pak-li však dílo by mělo býti uveřejněno, ztrácí se ochrana a možno této nabytí řádnou výhradou, uložení a zápisem. Nutno zdůrazniti, že americké právo poskytuje ochranu občanům cizích států pouze za cenu vzájemnosti. Před rokem 1891 nemohl cizozemec vůbec získati autorské ochrany ve Spojených Státech. Od té doby příslušníci států, poskytujících aut. ochranu americkým občanům, mohou ji získati v U. S. A., když podmínka — vzájemnost — byla úředně presidentem proklamována (viz Bulletin, ed. Cop. Office Nro 14, 1921). Autorská ochrana může býti mravně získána smlouvou; jest tomu tak s Německem a s Uhrami (před válkou). Obyčejně se ta záležitost vyřizuje cestou diplomatickou; když Státní Departement zjistí, že dotýčný cizí stát vyhovuje podmínce tím, že propůjčuje ochranu americkým občanům, president proklamuje propůjčení ochrany od udaného data. V poměru k Československu dosud k takovému zákroku nedošlo — proto díla československých příslušníků, nemohou v U. S. A. dojíti autorské ochrany; v platnosti zůstávají aut. práva získaná rakouskými příslušníky před válkou, ovšem, nebyla-li zrušena zákonem o obchodování s nepřitelem. Českoslovenští občané, kteří té doby uveřejnili svá díla bez splnění podmínek, stanovených americkými zákony, pozbývají svého práva a jejich díla jsou volná.

Příslušník státu, jenž je v reciprocitě aut. ochrany se Spojenými Státy, chce-li získat ochrany ve Spojených Státech, zachová se různě, podle toho, jedná-li se o knihy, dramatické či hudební skladby nebo díla umělecká. V prvním případě získá ochranu tiskovým označením o autorském právu v zákonné formě na knize v době její publikace. Exemplář zašle současně Copyright Office, Library of Congress, Wa-